

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Mehmet Cahit Turhan** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ
İzmir Milletvekili

5 Şubat 2020 Çarşamba günü Van-Bahçesaray kara yolunda çığ düşmüş, birinci çığ felaketi ardından önlem alınmadan yapılan arama kurtarma çalışması nedeniyle 2. çığ felaketi yaşanmıştır.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) tarafından yapılan açıklamaya göre ilk çığda 5, ikinci çığda 36, toplamda 41 kişi yaşamını yitirirken 4'ü ağır olmak üzere 53 yurttaşımız da yaralanmıştır. Çalışırken güvenlik önde gelir ve “Önce Güvenlik” şiarıyla davranılması esas olması gerekirken çığ felaketinde bu kural ihlal edilmiştir. Yürütülen kurtarma çalışmalarında öncelikli işlerden biri kurtarma ekiplerinin güvenliğini sağlamak olması gerekirken hiçbir güvenlik önlemi alınmadan çığ alanına insanların kontrolsüz girişine müsaade edilmiş, arama, kurtarma çalışmaları büyük bir risk altında yürütülerek 40'ın üzerinde can kaybı verilmesine neden olunmuştur. Kuşkusuz böylesi bir ihmal liyakat ilkelerine uymadan yapılan personel atama ve görevlendirmelerinden, deneyimli personelin devre dışı bırakılmasının, partizanca uygulamaların etik problemler bir yana hayati sorunlar yaratmasına kadar pek çok sorunun gündeme gelmesine de sebep olmuştur.

Bahçesaray'da bu yaşanan ilk çığ felaketi değildir. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'na (AFAD) bağlı olarak ülkedeki doğal afetlerin istatistiğini tutan Türkiye Afet Bilgi Bankası (TABB) verilerinde Van'ın Bahçesaray ilçesinde 2009 – 2017 arasında beş çığ olayı meydana geldiği belirtilmiştir.

25639

Doğa felaketleri önlenemez ancak yarattığı sonuçlar kesinlikle önlenebilirdir.

Afetlere karşı alınacak tedbirleri ve risk azaltıcı önlemleri uluslararası bir standarda kavuşturmayı hedefleyen birçok plan, çalışma ve karar mevcuttur. Bunlar arasında önemli uluslararası çerçevelerin başında Birleşmiş Milletler (BM)'in Üçüncü Dünya Afet Risklerinin Azaltılması Konferansı'nda ortaya konmuş olan ve Türkiye'nin de uluslararası çerçevelerin ve tavsiye kararlarının tarafı olduğu Afet Risklerinin Azaltılmasına dönük Sendai Çerçevesi 2015-2030 bulunmaktadır. Ancak söz konusu çığ felaketinde Van, Bahçesaray'da bu çerçeveye uyulmadığı görülmüştür.

Bahçesaray yolunun birçok noktasında yapılması gereken kar tünelleri dönemin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Binali Yıldırım'ın seçim propagandasında Kanada Modeli kar tüneli sistemi olarak belirttiği Karabet Geçidi "Bahçesaray'ın yolu da bahtı da artık hep açık olacak" söyleminin ötesine geçmemiştir. Yine dönemin Valisi Münir Karaloğlu "2 kilometrelik çığ tünelinin hayata geçmesiyle Bahçesaray yolunun yaz-kış açık kalacağını" iddia etmiş ama bugüne kadar bu vaat gerçekleşmemiştir. 5 Şubat 2020 tarihinde ikinci çığ düşmesinden sonra güvenlik alınmadan olay yerine yanındakilerle birlikte giden ve 2. çığ felaketinden yaralı olarak kurtarılan eski AKP Van Milletvekili ve şimdiki Cumhurbaşkanı danışmanı Gülşen Orhan ise milletvekili iken Şubat 2018'de yaptığı açıklamasında "Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla Bahçesaray yoluna 9 kilometre uzunluğunda iki yeni tünel yapılacağını" belirtmiş, ancak aradan iki yıl geçmesine rağmen söz edilen tünel ile ilgili hiçbir çalışma yapılmamıştır. Görüldüğü gibi sorun siyasi iktidar tarafından bilinmesine rağmen seçim dönemlerinde bolca malzeme yapılmış, ancak siyasi iradesini sorunu çözmek yönünde seferber etmemiştir.

Öte yandan daha çığ altında insanlar çıkarılmadan Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Erdoğan'ın Kırıkkale'de yaptığı konuşmada **"...İşte modern Türkiye bu. Biz bunu yaptık. Tabi bu arada, çığdan yeni bir haber daha geldi. Çığ altında kalanların sayısı 33. Allah rahmet eylesin. Maalesef çığ, heyelan bütün bunlar, hep tehditler. Ve TOKİ vasıtasıyla bugüne kadar 4 bin 794 konut yaptık..."** demiştir.

Bu bağlamda;

- 1- İnşaat Mühendisleri Odası Van Şube Başkanı'nın da ifade ettiği üzere yaz aylarında dahi güçlükle gidilen bu bölgede çığ riski olması ve defalarca çığ düşmesine rağmen neden önlem alınmamıştır?
- 2- Karayollarınca çığ riskinde olan bu bölge neden kullanıma kapatılmamıştır?

- 3- Bölge halkının insani tüm ihtiyaçları için kullanmak zorunda kaldıkları bu yolda defalarca tünel talep etmelerine ve seçimlerde defalarca vaat edilmesine rağmen kar tüneli neden yapılmamıştır?
- 4- Çığ tehlikesinin bilinmesine rağmen tehlikeye karşı güven ölçüsünü arttırma faktörleri neden göz önünde bulundurulmamıştır?
- 5- Çığ facialarında yürütülen kurtarma çalışmalarında öncelikli ilkelerden birisi kurtarma çalışmalarının ve ekiplerin güvenliğini sağlamaktır. Ancak bu önlemler alınmamış, 2. çığ felaketinden önce yurttaşların çığ alanına girişleri engellenmemiştir. 35 kişinin ölümüne, çok sayıda kişinin yaralanmasına yol açan bu hatayı yapanlar, tüm sorumlular adalet önüne çıkarılacak mıdır?
- 6- Yaşanan çığ felaketinin ardından hem arama çalışmaları hem de bölgede ikinci bir çığın yaşanıp yaşanmayacağına ilişkin hiçbir önlem alınmaması, risk testinin yapılmamasının nedeni nedir?
- 7- Onlarca asker, korucu ve ağır tonajlı iş makineleri ile ikinci bir çığ riskine rağmen arama kurtarma çalışmalarının yapıldığı, hatta helikopter kullanıldığı bu ve benzeri ihmaller sonucu yaşamını yitiren insanların sayısının arttığı uzmanlarca dile getirilmektedir. Bu konuya yönelik olarak herhangi bir soruşturma açılmış mıdır?
- 8- Ortaya çıkan ihmaller, liyakat ilkelerine uymadan yapılan personel atama ve görevlendirmelerden mi kaynaklanmaktadır?
- 9- Çığ yaşanacağı bilinen bir yolda çığa karşı suni çığ yaratarak önlem alınması neden gerçekleştirilmemiştir?
- 10- Cumhurbaşkanı danışmanı Gülşen ORHAN'ın yolu açtırmak için arama kurtarma uzmanlarına müdahale ettiği, iş makinalarının çalıştırılması için etkide bulunduğu yönündeki iddialar araştırılacak mıdır?
- 11- Kış aylarında Bahçesaray'a uzmanların kararı doğrultusunda güvenliği sağlamak için gerekli suni çığ uygulaması yapılacak mıdır? Yapılmayacak ise nedeni nedir?
- 12- Bahçesaray'a kar tüneli yapılacak mıdır? Yapılmayacak ise nedeni nedir?
- 13- İnsan eli ile ortaya çıkan yıkımın sonucu olarak oluşabilecek afetlere ve iklim krizinin olası sonuçlarına yönelik Bakanlığınız tarafından alınan tedbirler nelerdir?